

Miloslav Okál, *Antická metrika a prekládanie gréckej a latinskej poézie do slovenčiny*. Bratislava 1990, 220 s. (Slovenský spisovateľ, edícia Studia Litteraria zv. 32.)

Přední slovenský klasický filolog, emeritní profesor tohoto oboru na bratislavské univerzitě, využil svých bohatých zkušeností z celoživotní práce v oblasti antických literatur a latinské literatury středověku a zejména humanismu i z dlouholeté překladatelské praxe a předložil veřejnosti velmi poučenou, poučnou a nanejvýš potřebnou knížku, která bude stejně užitečnou pomůckou vysokoškolským studentům (klasických jazyků, ale i slovenštiny a češtiny) jako širší kulturní veřejnosti. Metrice se totiž dnes i na našich univerzitních ústavech klasické filologie vyučuje jen jaksi mimochodem, jediná poválečná použitelná učebnice, skripta Františka Novotného *Řecká a římská metrika* z r. 1955 je dnes už obtížně dostupná a pro současné studenty snad i příliš náročná (řecký materiál), a tak má nově vyšlá Okálova knížka všechny předpoklady stát se velmi vyhledávanou vysokoškolskou příručkou. Znovu upozorňuji, že nejen na Slovensku, neboť v relevantní části, tj. ve výkladu o prekládání, věnuje autor v paralelních kapitolách pozornost vývoji na Slovensku i v českých zemích, i když zde ne tak důkladně a nikoli úplně.

Publikace je rozdělena do dvou větších oddílů — Antická metrika (do str. 81) a Prekládanie gréckej a latinskej poézie do slovenčiny. První oddíl je dále rozčleněn na část všeobecnou (stopy, iktování, řady, prozodie, hiát, cesura a diereze) a speciální (pojednávající o jednoduchých, smíšených a složených řadách a posléze o saturnském verši). Výklad je velmi podrobný a důkladný, jde do hloubky a přitom zůstává pozornému čtenáři srozumitelný; dnešní student ocení např. v oddíle o prozodii (str. 19 nn) detailní objasnění a taxativní výčet typů a případů dlouhého a krátkého měření slabik nebo zase teoretickou pasáž o tak problematickém jevu, jako je v antické, zejm. řecké, časomíře iktus (str. 13—15). V celém prvním oddíle si uživatel všimne převahy latinských dokladů nad řeckými, což snad poněkud zatemňuje pohled na genezi a vývoj antické metriky (zejména ve srovnání s uvedenými skripty F. Novotného), na druhé straně to však vítaně vyjde vstříc dnešnímu studentu nebo vůbec uživateli.

Druhý oddíl, jednající o prekládání antické poezie do slovenštiny (a češtiny), má opět dvě kapitoly — historický přehled a výklad o uplatnění antické metriky v dosavadní překladatelské praxi. Historický přehled seznamuje především s počátky slovenského překladu z antického básnictví a s dlouhotrvajícím zápasem mezi překladatelským systémem časoměrným a přízvuchným; historická část zde vlastně končí Stiebitzovými úpravami Králových přízvuchných zásad, v současnosti se už Okál pohybuje výkladem o odklonu od Stiebitzových návodů, o hledání nových cest a o překladech po r. 1945, kde je pro nás zajímavé, že se zjevnou sympatií uvádí Krátkého překlad Martialových epigramů, zatímco pokusy slovenské překladatelky V. Buněákové o zvládnutí přízvuchného daktylského hexametru a dramatických metrických útvarů přijímá značně kriticky. Škoda, že se M. Okál nevyšloil i k největším průkopnickým pokusům v češtině (po Julii Novákové se zde ujala iniciativy zejména Dana Svobodová; Catullus, Zhořklé polibky, 1980; Výbor z pozdní antické poezie Sbohem, starý Říme, 1983). Ke slovenským básníkům, kteří se přidali k prekladatelům z klasické filologie, by bylo možno z české strany přidat alespoň Jiřího Žáčka. — V poslední kapitole podává autor přehled jednotlivých způsobů prekládání (próza, časomíra, volný verš, rým aj.), nakonec pak mluví o verších, které lze skládat přízvuchnou nápodobou antiky bez obtíží a o těch, kde je nutno hledat náhradu.

V seznamu literatury na str. 200—201 je pro českého studenta nebo vůbec uživatele užitečné doplnit citovaná skripta F. Novotného *Řecká a římská metrika* a dále též text Jana Šprincla *Vývoj českého překladu z antické literatury* (Praha 1979).

Užitečná knížka je doplněna medailony o jednotlivých autorech a jmenným rejstříkem.

